

РОЛЬ МОЛОДІ У ФОРМУВАННІ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Єрмоленко І. В.,

аспірантка кафедри політичних наук

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ORCID ID: 0000-0002-5071-9262

ermolenko1608@gmail.com

Стаття присвячена дослідженню ролі молоді у формуванні молодіжної політики в Україні. Обґрунтовується думка про те, що молодь є найпотужнішим ресурсом будь-якої демократичної країни, відповідно повинна бути одним з основних суб'єктів створення дієвої та ефективної молодіжної політики. Саме молоде покоління є тим стратегічним ресурсом країни та її інтелектуальним потенціалом, що буде формувати порядок денний у майбутньому, відповідно забезпечення ефективної молодіжної політики слугує індикатором успішного державотворення.

Враховуючи потенціал молодого покоління, його особливості як суспільної групи та ролі яку воно несе необхідно враховувати той факт, що молодь одночасно є об'єктом молодіжної політики, на яку спрямована управлінська діяльність і суб'єктом, коли їх потенціал та креативність направлені на участь у житті суспільства, формуванні та корегуванні відповідної політики за допомогою певних інструментів. Саме останнє слугує додатковим ресурсом та новим поштовхом у цих процесах. Детально описано, що саме молодіжна політика є комплексним підходом, що має на меті активну участь самої молоді у вирішенні проблем, що них безпосередньо стосуються.

Автор наголошує на тому, що результативність дій можлива лише за якісного забезпечення участі молодого покоління у процесах, що стосуються них безпосередньо. Орієнтир у такому випадку повинен бути спрямований на створення комфортного середовища для життєдіяльності й розвитку молодого покоління, насамперед, у власній громаді, що може бути забезпечено через розвиток молодіжної інфраструктури й найголовніше, активне залучення молоді до процесу ухвалення та реалізації рішень, а також контролю за їх втіленням і оцінки отриманих результатів.

Ключові слова: молодь, молодіжна політика, суб'єкти молодіжної політики, участь молоді.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Молодіжна політика є одним із важливих напрямів гуманітарних досліджень як профільного, так і міждисциплінарного характеру. Насамперед варто звернути увагу на суттєве збільшення кількості подібних робіт, що засвідчує факт зростання інтересу до цієї проблеми. Сьогодні, враховуючи вельми неоднозначні процеси, що відбуваються в усьому світі, саме проблема ефективної молодіжної політики набуває важливого значення, адже обґрунтована та дієва молодіжна політика є показником успішного державотворення. Вироблення дієвих принципів молодіжної політики у сучасних умовах є одним з пріоритетних напрямів діяльності органів державної влади та інститутів громадянського суспільства. Особливість молоді як соціальної групи полягає у тому, що саме вона є стратегічним ресурсом будь-якої країни, відповідно, держава не може ефективно розвиватися без належної підтримки молодого покоління. В Україні цей процес перебуває у стані становлення, що породжує нові аспекти теоретичного і практичного дослідження. Як держава, що взяла курс на європейську інтеграцію, ми маємо продукувати необхідні кроки для вдосконалення засад і вироблення дієвих механізмів молодіжної політики, особливо, коли ми говоримо про молодь не лише як об'єкта, але і суб'єкта даного явища. Оскільки саме молоде покоління буде формувати порядок денний у майбутньому.

Молодіжна політика охоплює всі сфери життєдіяльності молоді, включає питання, пов'язані з її формуванням і вихованням, охоплює процеси соціалізації, сукупність ідей щодо місця і ролі молоді в суспільстві та їхню реалізацію (Перепелиця, 2001, с. 35). Визначення ролі молоді у формуванні молодіжної політики та вироблення механізму її активного залучення є комплексною роботою, що має складну структуру і є результатом складної наукової, практичної та ідеологічної

діяльності багатьох фахівців. Відповідно, залучення молоді до процесу формування молодіжної політики є важливою складовою розвитку суспільства. Молодь є активним гравцем у сферах освіти, культури, соціального розвитку та інновацій, тому її думка та погляди мають бути враховані в процесі розробки молодіжної політики.

Аналіз останніх досліджень та публікацій на які спирається автор. Слід зазначити, що питаннями розробки і впровадження молодіжної політики як такої займалися багато як зарубіжних так і вітчизняних науковців. У контексті України цю проблему розглядали у своїх працях такі науковці як Ю. Рубан, А. Мінаєв, Ю. Поліщук, В. Барабаш, А. Данилов, які досліджували процеси формування та механізми реалізації молодіжної політики в Україні загалом, а також її окремих аспектів. Роль молоді як основного суб'єкта молодіжної політики досліджувала В. Панасюк, вона наголошувала на тому, що молодь є активним носієм всіх соціальних функцій (Панасюк, 2004). Б. Буяк зосереджував увагу на молоді як особливій соціально-демографічній групі в умовах становлення правової держави та громадянського суспільства (Буяк, 2007).

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на наукове опрацювання широкого кола питань щодо молоді як основного суб'єкта молодіжної політики, на даний час питання щодо визначення ролі молоді у процесах формування та реалізації формування ефективної молодіжної політики залишається відкритим.

Мета статті. Метою даної роботи є розкриття ролі молоді у процесах формування та реалізації молодіжної політики в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Упродовж 30 років незалежності України молодіжна політика стала невід'ємним атрибутом усієї публічної політики і являє собою цілісну систему заходів правового, організаційного, управлінського, економічного, освітнього характеру, що спрямовані на створення умов, в яких молоде покоління може цілком самореалізуватися.

Враховуючи складні трансформаційні процеси, які сьогодні відбуваються у світі, стає очевидною об'єктивна потреба в оновленні засад та формуванні дієвих механізмів молодіжної політики. Саме молодіжні проблеми потребують поглибленого аналізу й регулювання, розробки збалансованої, виваженої політики. Молодь є фактором соціально-економічного прогресу суспільства, а реалізація інтелектуального потенціалу молодого покоління є показником успішного державотворення. Важливим аспектом у даному питанні є роль молоді у процесі творення молодіжної політики.

Аналізуючи тридцятилітній досвід формування та реалізації молодіжної політики в Україні часів незалежності можна виокремити п'ять основних етапів (Бородін, 2019, с. 6–11):

1991–1996 – період виокремлення та зміцнення «молодіжного сектору», державного управління та публічної політики;

1996–2004 – період розширення молодіжної складової соціально-гуманітарної політики та її входження в кластер інтегрованої державної політики стосовно сім'ї, дітей та молоді України;

2005–2009 – період «інерційного» підходу до державної молодіжної політики та її поступового поглинання сімейно-дитячою політикою;

2010–2013 – період відходу від принципу поєднання молодіжної та сімейної політики із застосуванням вже нових апробованих в Україні підходів;

2014 – до теперішнього часу – кроки до реформування державної молодіжної політики в контексті поглиблення євроінтеграції та переосмислення підходів до національно-патріотичного виховання.

Нормативно-правові засади молодіжної політики в Україні були сформовані протягом 1990-х років. До недавнього часу основними законодавчими актами, що регулювали сферу молодіжної політики були: Декларація «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» (1992 р.); Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» (1993 р.) та «Про молодіжні та дитячі громадські організації» (1998 р.). Зрозуміли є той факт що пострадянське законодавство мало багато прогалин, зокрема щодо ролі і становища молодого покоління. Але часи змінюються і постає питання про формування ефективної молодіжної політики, яка здатна забезпечити потреби молоді як основного ресурсу країни, без якої фактично стає неможливим побудова демократичної соціальної держави та дієздатного громадянського суспільства.

Головна проблема тут полягає у суто патерналістському характері молодіжної політики в Україні, основним показником якої є прагнення контролювати і направляти розвиток молодого покоління. Хоч ми і говоримо про молодь як про «ресурс», такий підхід призводить до того, що молодь розвивається так, як це потрібно дорослим, часто оминаючи реальні проблеми і потреби молодого покоління (Софій, 2020, с. 3).

Нові виклики дуже важко подолати просто відредагувавши старі положення, необхідним є вироблення принципово нових засад молодіжної політики і механізмів її формування. Саме з цією метою у квітні 2021 року Верховною Радою України було ухвалено новий закон «Про основні засади молодіжної політики».

Молодіжна політика, у контексті нового закону, дасть стимул для налагодження партнерських взаємовідносин між молоддю та владою, створить нове підґрунтя для розбудови сильної та активної молодіжної спільноти, допоможе молоді подолати найбільш складні перехідні етапи життя від юності до навчання, від пошуку першого робочого місця до створення сім'ї, скористатись різними перевагами та програмами державної підтримки (Беззуб, 2021)

Сьогодні, метою молодіжної політики є створення умов для самореалізації та розвитку потенціалу молоді в Україні, підвищення рівня її самостійності та конкурентоспроможності, забезпечення активної участі молоді в суспільному житті. Відповідно до мети, постають наступні завдання (Закон України «Про основні засади молодіжної політики», 2021):

- 1) створення умов для залучення молоді до громадського, політичного, соціально-економічного, культурного життя суспільства, популяризація ролі та важливості участі молоді у процесі ухвалення рішень;
- 2) підтримка молоді в реалізації її соціально-економічного потенціалу, у тому числі для вирішення житлових питань, питань професійного розвитку, працевлаштування, задоволення освітніх, медичних, культурних та інших потреб;
- 3) формування громадянської, національної та культурної ідентичності української молоді;
- 4) сприяння інституційному розвитку молодіжних та дитячих громадських об'єднань, молодіжних центрів, посилення їхньої ролі у процесі соціалізації молоді;
- 5) розвиток молодіжної інфраструктури;
- 6) розвиток національного та міжнародного молодіжного співробітництва.

Так, у Національній молодіжній стратегії до 2030 року зазначається, що молодь є важливим суб'єктом державної політики. Молодь має право на повагу до її вибору при формуванні і визначенні свого майбутнього, а держава повинна уможливити розвиток потенціалу молоді, в тому числі через формування її компетентностей. Дана Стратегія базується на наступних принципах (Національна молодіжна стратегія до 2030 року, 2021):

- цілісність і наскрізність – будь-які рішення, спрямовані на розв'язання актуальних проблем молоді, повинні відповідати її інтересам, ураховувати специфічні потреби;
- субсидіарність – дії держави є допоміжними засобами стосовно свободи дій молоді щодо самостійного задоволення своїх потреб, освіти чи професійної діяльності;
- участь – рішення, що стосуються молоді, ухвалюються за її участю. Держава створює засоби, простір, можливості та надає підтримку змістовній участі молоді в ухваленні важливих суспільних рішень;
- доказовість та науковість – всі рішення ґрунтуються на об'єктивній інформації про становище молоді у суспільстві, її цінностях, потребах та очікуваннях;
- інклюзивність – рішення сприяють розвитку самостійності молоді, створенню можливостей та усуненню бар'єрів, щоб жодна з її груп не була прямо чи опосередковано виключена із суспільства;
- рівність можливостей – рішення базуються на тому, що гідність людини є непорушною цінністю, незалежно від віку, статі, інвалідності, етнічного і соціального походження, релігійних та інших переконань, сімейного й майнового стану, місця проживання, мовних та інших ознак.

Важливим інструментом узгодження діяльності різних суб'єктів впливу на державну молодіжну політику є державні, регіональні та місцеві програми, у першу чергу молодіжні. Ключове місце тут посідає Державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2021-2025 роки, основним завданням якої є створення можливостей для самореалізації та розвитку потенціалу молоді в Україні, її участі та інтеграції у суспільне життя. Даний варіант передбачає застосування концептуально оновлених підходів та використання широкого кола інноваційних механізмів та інструментів, що запроваджуються для роботи з молоддю, шляхом поширення найкращого досвіду останніх років, впровадження рекомендацій українських та міжнародних експертів, молодіжного сектору Ради Європи, використання досвіду молодіжної роботи країн Європейського Союзу, рекомендації ООН щодо підтримки молодих громадян в усіх сферах життєдіяльності. (Державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2021–2025 роки, 2021).

Система реалізації молодіжної політики в умовах децентралізації, що вибудовується Міністерством молоді та спорту України, спрямована на формування суспільно активної, самодостатньої і національно свідомої молоді. Вона будується на базових принципах формування молодіжної роботи, а саме (Пеша, 2019, с. 14):

- субсидіарності – що є одним із головних принципів демократії – найбільше повноважень мають ті органи влади, які є найближчими до людей і на рівні яких вирішення завдань та надання послуг є більш ефективними і менш ресурсовитратними;
- молодіжній активності – саме молодь має бути суб'єктом молодіжної роботи, а завданням державної системи управління є створення умов для залучення молоді до розроблення і реалізації молодіжної політики на місцевому рівні;
- обґрунтованості – пріоритетні напрями та завдання молодіжної роботи ґрунтуються на потребах і прагненнях української молоді;

– відповідності – механізми молодіжної роботи на державному, регіональному та місцевому рівнях формуються відповідно до сучасних запитів і можливостей; при плануванні молодіжної роботи враховуються реальний стан і можливості державної системи та громадських об'єднань, особливо що стосується рівня територіальних громад;

– узгодженості – ефективна міжсекторальна та міжгалузева взаємодія.

В Україні розроблено ряд законодавчих актів, які передбачають залучення молоді до формування молодіжної політики, існують різноманітні програми та проекти, які залучають молодь до участі у розробці та реалізації молодіжної політики. Проте, на практиці часто відбувається так, що молодь не бере активної участі у процесі формування молодіжної політики через низький рівень її участі у виборчих процесах та низький рівень її соціальної активності. Тому одним з викликів є створення сприятливих умов для залучення молоді до участі у формуванні молодіжної політики. Саме перехід від моделі «роботи з молоддю» до «молодіжної участі» є надзвичайно важливим аспектом, оскільки здатний забезпечити врахування потреб молоді відповідно до їх проблем і навіть місця проживання.

Для залучення молоді до участі в ухваленні рішень, що стосуються них безпосередньо та здійснення контролю за їх виконанням на регіональних рівнях існують різноманітні консультативно-дорадчі органи (Молодіжні ради), громадські ради з питань молодіжної політики, органи молодіжного та студентського самоврядування. Діяльність таких органів регулюється типовим положенням про молодіжні консультативно-дорадчі органи, затвердженим постановою Кабінету міністрів України. У ньому зазначається, що окремим завданням молодіжної ради є сприяння участі молоді у процесі розробки і ухвалення рішень з питань молодіжної політики, подання власних пропозицій та сприяння узгодженості дій місцевої влади та у вирішенні питань, що пов'язані з життям молоді (Про затвердження типових положень про молодіжні консультативно-дорадчі органи, 2018).

Варто зазначити ряд переваг залучення молоді до процесу формування молодіжної політики, серед яких:

- підвищення якості прийнятих рішень, адже активна участь молоді допомагає краще виявити їх реальні потреби і проблеми та більш чітко визначити подальший напрям діяльності;
- розвиток громадської свідомості та громадянської активності;
- збільшення довіри до влади як на місцевому так і на національному рівні;
- розвиток лідерських якостей, підвищення рівня самосвідомості та самореалізації молодого покоління.

Сьогодні одним з пріоритетів розвитку молодіжної політики не лише в Україні, але й в усьому світі є зосередження на процесах участі самої молоді у виробленні, реалізації та оцінці політики. Для залучення молоді до участі в реформуванні держави застосовуються такі основні інструменти молодіжної політики (Участь молоді в процесах реформування держави. Щорічна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за підсумками 2017 року), 2018, с. 67):

- формування відповідних напрямів молодіжних програм та тематики молодіжних заходів (на основі Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020»);
- створення можливостей для приєднання молодих фахівців до реформаторських команд (публічно-управлінська, аналітична, інформаційна та інші види діяльності);
- використання засобів морального та матеріального стимулювання для молодих людей, чий особисті або спільні з іншими досягнення сприяють просуванню ідеології реформ та здійсненню практичних заходів зазначеного спрямування;
- залучення представників молоді та молодіжних громадських організацій до діяльності консультативно-дорадчих органів як у молодіжній сфері, так і за її межами.

Дивлячись на міжнародний досвід, можна сказати, що доказова та ефективна молодіжна політика будується «знизу-вгору». На підставі достовірних даних і кращих практик формується локальна політика, яка на регіональному рівні об'єднується та доповнюється діями субрегіонального рівня. Таким чином, вагомим складником формування обґрунтованої молодіжної політики на державному рівні є формування регіональної та місцевої молодіжної політики, що враховує можливості та потреби молоді на рівні кожної територіальної громади (Комарова, Пеша, 2017, с.11). Тобто, з огляду на міжнародний досвід, об'єктивною передумовою формування молодіжної політики в Україні на національному рівні є організація роботи з молоддю і її залучення не лише на національному, але і на регіональному й на місцевому рівні.

Висновки. Таким чином, у зв'язку з модернізаційними процесами, що сьогодні відбуваються ми можемо спостерігати якісно новий підхід до молодіжної політики та ролі у ній молоді як одного з основних суб'єктів. Молодіжна політика в Україні сьогодні переживає складні трансформаційні процеси, що викликані перебудовою політичної системи та укоріненням відповідних пріоритетів стосовно зовнішніх відносин. Дана сфера вже цілком є самостійною галуззю суспільних відносин, яка у свою чергу

потребує відповідного нормативно-правового регулювання, оновлення механізмів формування та реалізації й добору дієвих інструментів. Орієнтир у такому випадку повинен бути спрямований на створення комфортного середовища для життєдіяльності й розвитку молодого покоління, насамперед, у власній громаді, що може бути забезпечено через розвиток молодіжної участі й активне залучення молоді до процесу ухвалення та реалізації рішень, а також контролю за їх втіленням і оцінки отриманих результатів.

Yermolenko I. THE ROLE OF YOUTH IN THE FORMATION OF YOUTH POLICY IN UKRAINE: CHALLENGES AND OPPORTUNITIES

The article is devoted to the study of the role of youth in the formation of youth policy in Ukraine. The opinion is substantiated that youth is the most powerful resource of any democratic country and, accordingly, should be one of the main subjects of creating an effective and efficient youth policy. It is the young generation that is the strategic resource of the country and its intellectual potential that will shape the agenda in the future, accordingly, ensuring an effective youth policy serves as an indicator of successful state building.

Taking into account the potential of the young generation, its features as a social group and the role it plays, it is necessary to take into account the fact that young people are both the object of youth policy aimed at management activities and the subject when their potential and creativity are directed to participation in life society, forming and correcting the relevant policy with the help of certain tools. It is the latter that serves as an additional resource and a new impetus in these processes. It is described in detail that the youth policy is a comprehensive approach aimed at the active participation of the youth themselves in solving problems that directly affect them.

The author emphasizes that the effectiveness of actions is possible only with quality assurance of the participation of the young generation in the processes that directly affect them. The benchmark in such a case should be aimed at creating a comfortable environment for the life and development of the young generation, first of all, in their own community, which can be ensured through the development of youth infrastructure and, most importantly, the active involvement of young people in the process of decision-making and implementation, as well as their control implementation and evaluation of the obtained results.

Key words: youth, youth policy, subjects of youth policy, youth participation.

Література:

1. Беззуб І. Оновлення державної молодіжної політики в Україні. Громадська думка про правотворення. 2021. № 9 (214). с.15–24. URL: <http://nbuviar.gov.ua/images/dumka/2021/9.pdf>
2. Бородін Є. І. Державна молодіжна політика в Україні: механізми формування та реалізації в контексті розвитку: навчальний посібник: 2-ге видання, доповнене. Дніпро: Грані, 2019. 176 с.
3. Буяк Б. Молодь, як особлива соціально-демографічна група в умовах становлення соціально-правової держави та громадянського суспільства. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2007. Вип. 36. с. 198–209.
4. Державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2021–2025 роки: постанова кабінету міністрів України від 2 червня 2021 р. № 579. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2021-%D0%BF#n11>
5. Національна молодіжна стратегія до 2030 року. Указ президента України від 12 березня 2021 року № 94/2021 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94/2021#n13>
6. Комарова Н. М., Пеша І. В. Вивчення становища молоді Київської області з метою формування обґрунтованої молодіжної політики : звіт за результатами дослідження. Київ, 2017. 77 с.
7. Молодіжна політика в умовах децентралізації. Методичні рекомендації для спеціалістів, які реалізують державну політику в молодіжній сфері /за ред. І.В. Пешої. 2-е вид. Київ: ДУ «Державний інститут сімейної та молодіжної політики», 2019. 40 с.
8. Панасюк В. М. Молодь - головний суб'єкт молодіжної політики. *Актуальні проблеми держави і права* : зб. наук. пр. Одеса : Юрид. л-ра, 2004. Вип. 22. с. 257–260.
9. Перепелиця М. П. Державна молодіжна політика в Україні (регіональний аспект). К. : Український інститут соціальних досліджень, Український центр політичного менеджменту, 2001. 242 с.
10. Про затвердження типових положень про молодіжні консультативно-дорадчі органи: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.12.2018 № 1198. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1198-2018-%D0%BF#Text>

11. Про основні засади молодіжної політики: Закон України від 27.04.2021р. № 1414-IX: станом на 21.03.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text>
12. Софій О. Роль молоді в молодіжній політиці в Україні. Аналітична записка. ГО: Європейський діалог, 2020. 36 с.
13. Участь молоді в процесах реформування держави. Щорічна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за підсумками 2017 року) / Держ. ін-т сімейної та молодіжної політики/ редкол.: Жданов І. О., гол. ред. коллег., Ярема О. Й. та ін.. Київ : ДП «Редакція інформаційного бюлетеня «Офіційний вісник Президента України», 2018. 100 с.

References:

1. Bezzub, I. (2021). Onovlennya derzhavnoyi molodizhnoyi politiki v Ukrayini [Renewal of state youth policy in Ukraine]. Gromadska dumka pro pravotvorennya, 9(214), 15–24. URL: <http://nbuviap.gov.ua/images/dumka/2021/9.pdf> [in Ukrainian]
2. Borodin, Y. I. (2019). Derzhavna molodizhna politika v Ukrayini: mehanizmi formuvannya ta realizaciyi v konteksti rozvitku: navchalnij posibnik [State youth policy in Ukraine: mechanisms of formation and implementation in the context of development: textbook] Dnipro: Grani. [in Ukrainian]
3. Buyak, B. (2007). Molod, yak osobлива socialno-demografichna grupa v umovah stanovlennya socialno-pravovoyi derzhavi ta gromadyanskogo suspilstva [Youth as a special socio-demographic group in the conditions of the formation of a social-legal state and civil society]. Naukovi zapiski Institutu politichnih i etnonacionalnih doslidzhen im. I. F. Kurasa NAN Ukrayini, 36, 198–209. [in Ukrainian]
4. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayini vid 2 chervnya 2021 roku № 579. (2021). Derzhavna cilova socialna programa «Molod Ukrayini» na 2021-2025 roki [State target social program "Youth of Ukraine" for 2021-2025]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2021-%D0%BF#n11> [in Ukrainian]
5. Ukaz Prezidenta Ukrayini vid 12 bereznya 2021 roku № 94/2021. (2021). Nacionalna molodizhna strategiya do 2030 roku [National Youth Strategy until 2030]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94/2021#n13> [in Ukrainian]
6. Komarova, N. M., Pyesha, I. V. (2017). Vyvchennia stanovyshcha molodi Kyivskoi oblasti z metoiu formuvannya obgruntovanoi molodizhnoi polityky : zvit za rezultatamy doslidzhennia [Study of the situation of youth in the Kyiv region for the purpose of forming a substantiated youth policy: report on research results]. Kyiv. [in Ukrainian]
7. Piesha, I. V. (2019). Molodizhna polityka v umovakh detsentralizatsii. Metodychni rekomendatsii dlia spetsialistiv, yaki realizuiut derzhavnu polityku v molodizhnii sferi [Youth policy in the conditions of decentralization. Methodological recommendations for specialists who implement state policy in the youth sphere]. Kyiv: DU «Derzhavnyi instytut simeinoi ta molodizhnoi polityky». [in Ukrainian]
8. Panasiuk, V. M. (2004). Molod' – holovnyi sub'iekt molodizhnoi polityky [Youth – the main subject of youth policy]. Aktual'ni problemy derzhavy i prava, MON Ukrainy, ONIuA. – Odesa : Yuryd. I-ra. 22, 257-260. [in Ukrainian]
9. Perepelytsia M. P. (2001). Derzhavna molodizhna polityka v Ukraini (rehionalnyi aspekt). [State youth policy in Ukraine (regional aspect).] Kyiv: Ukrainyskyi instytut sotsialnykh doslidzhen, Ukrainyskyi tsentr politychnoho menedzhmentu.[in Ukrainian]
10. Pro zatverdzhennia typovykh polozhen pro molodizhni konsultatyvno-doradchi orhany: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 18.12.2018 № 1198. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1198-2018-%D0%BF#Text> [in Ukrainian]
11. Zakon Ukrayini "Pro osnovni zasadi molodizhnoyi politiki" [Law of Ukraine "On the Basic Principles of Youth Policy"]. (2021). № 1414-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text> [in Ukrainian]
12. Sophiy, O. (2020). Rol molodi v molodizhnii politytsi v Ukraini [The role of youth in youth policy in Ukraine. Analytical note]. NGO: European Dialogue. [in Ukrainian]
13. Derzhavnyi instytut simeinoi ta molodizhnoi polityky. (2018). Uchast molodi v protsesakh reformuvannia derzhavy. Shchorichna dopovid Prezydentovi Ukrainy, Verkhovnij Radi Ukrainy, Kabinetu Ministriv Ukrainy pro stanovyshche molodi v Ukraini (za pidsumkami 2017 roku). [Youth participation in state reform processes. Annual report to the President of Ukraine, the Verkhovna Rada of Ukraine, the Cabinet of Ministers of Ukraine on the situation of youth in Ukraine (according to the results of 2017)]. Kyiv: DP «Redaktsiia informatsiinoho biuletenia «Ofitsiyni visnyk Prezydenta Ukrainy». [in Ukrainian]

Стаття надійшла до редакції 24.03.2023

Стаття рекомендована до друку 10.04.2023